

RTÜK KARARI KONUSUNDA UZMAN GÖRÜŞÜ

RTÜK tarafından verilen 5 kez yayın durdurma cezasına konu olan Kızılılık Şerbeti isimli diziyi yayımlayan Show TV avukatı, bana ulaşarak diziyeye verilen ceza konusunda uzman görüşü talep etmiştir. İletişim alanında bir uzman olarak yaptığım değerlendirmeler aşağıdadır.

OLGULAR

Dizinin cezaya konu olan bölümü, 18. Bölümdür. 10 Mart 2023 Cuma günü yayımlanan bölümün son sahnesinde ailesinin zoruyla evlendirilen Nursema isimli karakter ile kocası rolündeki İbrahim isimli karakter arasında geçen diyaloglarda şu ifadeler geçmektedir:

İbrahim: Hiç konuşmaz mısın sen? Konuşmuyorsun bari soyun.

Nursema: Dokunma bana

İbrahim: Ne demek dokunma lan? Ha? Ne demek dokunma? Manyak mısın lan sen? Karımsın sen benim artık. Soyun lan hadi.

Nursema: Dokunma bana

İbrahim: Kusurlu musun lan sen? Ha? Kusurlu musun? Tabii ya, öyle yangından mal kaçırır gibi kız evlendirmeler filan. Ha? Ailen resmen kakaladı seni bana. Madem kusurlusun, bir eksik bir fazla fark etmez. Soyun lan hemen. Ben seninle babam istedi diye evlendim. Ama seni de şimdi niye evlendirdikleri anlaşıldı. Resmen keklediniz lan bizi. Bu yüzden şimdi bana burada hiç naz niyaz yapma, yemem. Soyun lan! Gel lan buraya.

(Nursema pencereye çıkar)

İbrahim: Ne yapacaksın lan? Atlayacak mısın, ha, atlayacak mısın lan?

Nursema: Yaklaşırsan atarım kendimi

İbrahim: Gel lan buraya. Ne yapıyorsun lan ruh hastası? Ölmek mi istiyorsun?

(İbrahim Nursema'yı camdan iter)

RTÜK kararında, "Kadına yönelik şiddetin fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik olmak üzere farklı görünüşlerinin varlığı göz önüne alındığında ihlale konu olduğu düşünülen sahnede de açıkça görüleceği üzere Nursema adlı karakterin sevdiği insan dışında başka biriyle evlenmeye zorlanmakta, nikahtan sonra kocası tarafından sözlü fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmakta ve en sonunda kocası tarafından pencereden aşağı itilmektedir. İlgili sahne ile kadına yönelik şiddetin nerede ise her görünümüne yer verilmiştir" denilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Televizyon dizilerinde şiddet ve özellikle de kadına şiddet konusu üzerinde ciddi biçimde durulması gereken bir sorundur. İletişim kuramcısı George Gerbner'in gündeme getirdiği "acımasız dünya sendromu" televizyon dizilerinde şiddete

hi

gerçekte olduğundan daha fazla yer verildiğini, çok fazla televizyon izleyen insanların da bu nedenle gerçek dünyayı olduğundan daha acımasız görmeye başladığını ifade etmektedir. Ayrıca, televizyonda sergilenen kadına yönelik şiddetin bazı izleyiciler tarafından taklit edilebildiğini gösteren akademik çalışmalar da söz konusudur. RTÜK kararında da bu yönde ifadeler vardır: *“Dizi filmler konu itibarıyla her ne kadar kurgusal yapımlar da olsa hikayelerini hayatın içinden aldıklarından ve toplumda gerçeklik noktasında bir karşılık bulabildiklerinden ekrana getirilen sahnelerde toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden davranışların örnek alınma olasılığının var olabileceği gerçeğinin göz ardı edilmemesi gerektiği, dolayısıyla mezkur dizi filmde yer verilen sahnelerin toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düştüğü ve kadını istismar eden nitelikteki bu sahnelerin kadınlar için aşağılayıcı ve onur kırıcı olduğu kanaatine varılmıştır.”*

Türk televizyon dizilerinde şiddete sık biçimde yer verildiği bir vakiadır. Hatta bu diziler akademik çalışmalara da konu olmaktadır. Örneğin, 2003 yılında yayımlanmaya başlanan Kurtlar Vadisi isimli dizinin her bölümünde ortalama 32 kişi öldürülmüş, ancak bu diziyeye RTÜK tarafından sadece 1 kez şiddet gerekçesiyle idari para cezası verilmiştir. Yine RTÜK, 2018 yılında kadına şiddetin zirve yaptığı “Sen Anlat Karadeniz” isimli ATV dizisindeki kadına tokat atma, boğazını sıkma, boynundan tutup sürükleme, parmaklarını kırma, kemerle dövme gibi şiddet içeren çok sayıda sahne için ATV'ye sadece idari para cezası kesmiş, yayın durdurma yoluna gitmemiştir. Başka örnekler de gösterilebilir.

Kızılıcak Şerbeti isimli dizi bir bütün olarak incelendiğinde kadına yönelik şiddeti teşvik etmek yerine kadına şiddetle mücadele konusunda şiddet gören kadınları cesaretlendirdiği görülmektedir. Bunu da en net biçimde dizinin 20. Bölümündeki son sahnede görüyoruz. İftar saatinde iki aileyi de toplayan Nursema isimli karakter bu sahnede, maruz kaldığı zorla evlendirmeye, kocası tarafından camdan itilmeye isyan ederek adeta her iki aileye de meydan okumaktadır. Bir iletişimci olarak bu sahnenin çok iyi kurgulanmış olduğunu, verilen mesajın çok güçlü olduğunu belirtmeliyim. RTÜK eğer dizilerde kadına şiddetle mücadele edilmesini istiyor ise bu gibi sahneler örnek olarak verilebilir.

SONUÇ

Sonuç olarak, dizilerde kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran sahnelerin yanlış olduğu konusunda RTÜK ile hemfikir olmama karşın ceza verilen Kızılıcak Şerbeti isimli dizinin bu bağlamda değerlendirilmesinin doğru olmadığını ifade etmek zorundayım. Dizi tam da kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kadını güçlendiren bir potansiyele sahiptir ve senaryosunun bu bağlamdan sapmadan devam etmesini dilerim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Süleyman İrvan / Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı